Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011

2011 mccc 4

RHAN 6

TROSOLWG A CHRAFFU

PENNOD 1

PWYLLGORAU TROSOLWG A CHRAFFU

Y cyd-bwyllgorau trosolwg a chraffu

58 Y cyd-bwyllgorau trosolwg a chraffu

(1) Caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, wneud darpariaeth i ganiatáu i unrhyw ddau awdurdod lleol neu ragor wneud y canlynol—

(a) penodi cyd-bwyllgor (“cyd-bwyllgor trosolwg a chraffu”), a

(b) trefnu i'r pwyllgor arfer unrhyw swyddogaethau o ran llunio adroddiadau neu wneud argymhellion i'r canlynol ynghylch unrhyw fater nad yw'n fater wedi ei eithrio—

(i) unrhyw un neu ragor o'r awdurdodau lleol sy'n penodi'r pwyllgor, a

(ii) yn achos awdurdod lleol sy'n gweithredu trefniadau gweithrediaeth o dan Ran 2 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000, gweithrediaeth yr awdurdod lleol.

(2) Yn is-adran (1)(b) ystyr “mater wedi ei eithrio” yw unrhyw fater y gallai pwyllgor trosedd ac anhrefn lunio adroddiad neu wneud argymhellion mewn cysylltiad ag ef—

(a) yn rhinwedd is-adran (1)(b) o adran 19 o Ddeddf yr Heddlu a Chyfiawnder 2006 (craffu gan awdurdodau lleol ar faterion trosedd ac anhrefn), neu

(b) yn rhinwedd is-adran (3)(a) o'r adran honno.

(3) Mae'r ddarpariaeth y caniateir ei gwneud mewn rheoliadau o dan yr adran hon yn cynnwys y canlynol (ond heb fod yn gyfyngedig iddynt)—

(a) darpariaeth ar gyfer gwneud trefniadau dim ond mewn amgylchiadau rhagnodedig, neu'n ddarostyngedig i amodau neu gyfyngiadau rhagnodedig;
(b) darpariaeth ar gyfer penodi is-bwyllgorau i gyd-bwyllgorau trosolwg a chraffu;
(c) mewn perthynas â chyd-bwyllgorau trosolwg a chraffu (neu is-bwyllgorau i bwyllgorau o'r fath) darpariaeth sy'n cymhwyso unrhyw un neu ragor o ddarpariaethau'r canlynol, neu sy'n cyfateb iddi neu iddynt—
(i) is-adrannau (4) i (15A) a (18) o adran 21 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000,
(ii) adrannau 21A, 21B, 21D, 21F a 21G o'r Ddeddf honno,
(iii) adran 186 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006, ac Atodlen 11 iddi.

(4) Rhaid i awdurdod lleol a chyd-bwyllgor trosolwg a chraffu, wrth arfer unrhyw swyddogaeth a roddir iddynt gan yr adran hon neu oddi tani, neu wrth benderfynu ai i'w harfer, roi sylw i ganllawiau a roddwyd gan Weinidogion Cymru.

(5) Yn adran 21 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (pwyllgorau trosolwg a chraffu), yn is-adran (2A)(e)—
(a) ar ôl “committee” mewnosoder “—
(i)”;
(b) ar ôl “concerned” mewnosoder “, or
(ii) a joint overview and scrutiny committee within the meaning of section 58 of the Local Government (Wales) Measure 2011 appointed by two or more local authorities, one of which is the authority concerned”.

Pwerau pwyllgorau

59 Craffu ar bersonau dynodedig

(1) Diwygir adran 21 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (pwyllgorau trosolwg a chraffu) fel a ganlyn.

(2) Yn is-adran (2)(e), ar y diwedd mewnosoder “(insofar as the committee is not, or committees are not, under a duty to do those things by virtue of subsection (2ZA))”.

(3) Ar ôl is-adran (2) mewnosoder—

“(2ZA) Executive arrangements by a local authority in Wales must ensure that their overview and scrutiny committee is required (or their overview and scrutiny committees, and any joint overview and scrutiny committees, are required between them) to make reports or recommendations on matters which relate to designated persons and affect the authority’s area or the inhabitants of that area.”.

(4) Yn is-adran (2A), ar ôl “(2)” mewnosoder “or (2ZA)”.

(5) Yn is-adran (13)—
(a) ym mharagraff (aa), hepgorer yr “and”olaf;
(b) ar ôl paragraff (b) mewnosoder—

"(c) if it is a committee or sub-committee of a local authority in Wales may, in connection with making a report or recommendations of the kind referred to subsection (2ZA)—

(i) require a designated person to provide the committee or sub-committee with information, except information that relates to an excluded matter, and

(ii) require an officer, employee or other representative of a designated person to attend meetings of the committee, except in relation to an excluded matter.".

(6) Ar ôl is-adran (15) mewnosoder—

"(15A) It is the duty of a person to comply with the requirement mentioned in subsection (13)(c)(i) or (ii); but that does not require a designated person to provide information which is not reasonably required in connection with the making of the report or recommendations.".

(7) Ar ôl is-adran (17) mewnosoder—

"(18) In this section—

"designated person" means a person—

(a) who is designated by the Welsh Ministers in accordance with section 21G, or

(b) who falls within a category of person so designated;

"excluded matter" means any matter with respect to which a crime and disorder committee could make a report or recommendations—

(a) by virtue of subsection (1)(b) of section 19 of the Police and Justice Act 2006 (local authority scrutiny of crime and disorder matters), or

(b) by virtue of subsection (3)(a) of that section.".

60 Hysbysu personau dynodedig am adroddiad neu argymhellion

Ar ôl adran 21E o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 mewnosoder—

"21F Wales: notifying designated body of report or recommendations

(1) This section applies if an overview and scrutiny committee of a local authority in Wales, or a sub-committee of such a committee, makes a report or recommendations under section 21(2ZA).

(2) The committee or sub-committee may—

(a) send a copy of the report or recommendations to a designated person, and

(b) request the designated person to have regard to the report or recommendations.

(3) In sending a copy of the report or recommendations to the designated person, the committee or sub-committee—

(a) must exclude any confidential information, and

(b) may exclude any relevant exempt information.

(4) If information is excluded under subsection (3), in producing the copy of the report or recommendations the committee or sub-committee—

(a) may replace so much of the report or recommendations as discloses the information with a summary which does not disclose that information, and

(b) must do so if, in consequence of excluding the information, the report or recommendations would be misleading or not reasonably comprehensible.

(5) In this section—

"confidential information" has the meaning given by section 100A(3) of the Local Government Act 1972 (admission to meetings of principal councils);

"designated person" has the same meaning as in section 21;

"exempt information" has the meaning given by section 100I of that Act, and, in relation to any report or recommendations of a committee or joint committee which has functions under section 21(2)(f) of this Act, also includes information which is exempt information under section 186 of the National Health Service (Wales) Act 2006;

"relevant exempt information" means exempt information of a description specified in a resolution of the committee or sub-committee under section 100A(4) of the Local Government Act 1972 which applied to the proceedings, or part of the proceedings, at any meeting of the committee or sub-committee at which the report was, or recommendations were, considered.".

61 Personau dynodedig

Ar ôl adran 21F o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 mewnosoder—

"**21G Wales: designated persons**

(1) The Welsh Ministers may, by order, designate for the purposes of section 21—

(a) one or more persons, and

(b) one or more categories of person.

(2) But—

(a) the designation of a person has effect only if that person meets the following conditions, and

(b) the designation of a category of persons has effect only if, and to the extent that, each person in that category meets the following conditions.

(3) Condition A is that the person provides the public, or a section of the public, with services, goods or facilities of any description (whether on payment or not).

(4) Condition B is that the person—

(a) provides those services, goods or facilities in the exercise of functions of a public nature, or

(b) is wholly or partly funded by public money.

(5) Condition C is that the person is not a local authority.”.

Rhoi sylw i safbwyntiau'r cyhoedd

62 Rhoi sylw i safbwyntiau'r cyhoedd

(1) Rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau o'r math y cyfeirir atynt yn is-adran (2) mewn perthynas â phob un o bwyllgorau trosolwg a chraffu'r awdurdod.

(2) Trefniadau yw'r trefniadau hynny sy'n galluogi'r holl bersonau sy'n byw neu'n gweithio yn ardal yr awdurdod lleol i ddwyn i sylw'r pwyllgor trosolwg a chraffu perthnasol eu safbwyntiau ar unrhyw fater sy'n cael ei ystyried gan y pwyllgor.

(3) Rhaid i bwyllgor trosolwg a chraffu perthnasol, pan fydd yn arfer ei swyddogaethau, roi sylw i unrhyw safbwyntiau a gaiff eu dwyn i'w sylw yn unol â threfniadau a wneir o dan yr adran hon.

(4) Wrth gydymffurfio ag is-adran (1), rhaid i awdurdod lleol roi sylw i ganllawiau a roddwyd gan Weinidogion Cymru.

(5) Wrth gydymffurfio ag is-adran (3), rhaid i bwyllgor trosolwg a chraffu perthnasol roi sylw i ganllawiau a roddwyd gan Weinidogion Cymru.

(6) Yn yr adran hon—

mae i “cyd-bwyllgor trosolwg a chraffu” yr ystyr sydd i *“joint overview and scrutiny committee”* yn adran 21(2A) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000;

ystyr “mater sy'n cael ei ystyried” (“*matter under consideration*”), mewn perthynas â phwyllgor trosolwg a chraffu perthnasol, yw mater y mae pwyllgor yn arfer unrhyw swyddogaeth mewn cysylltiad ag ef;

ystyr “pwyllgor trosolwg a chraffu perthnasol” (*“relevant overview and scrutiny committee”*), mewn perthynas ag awdurdod lleol, yw—

(a) pwyllgor trosolwg a chraffu i'r awdurdod,
(b) is-bwyllgor i bwyllgor o'r fath,
(c) cyd-bwyllgor trosolwg a chraffu i'r awdurdod, neu
(d) is-bwyllgor i gyd-bwyllgor o'r fath.

Pwerau cynghorwyr

63 Cyfeirio materion i bwyllgor trosolwg a chraffu etc

(1) Diwygir Adran 21A o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (cyfeirio materion at bwyllgor trosolwg a chraffu etc) fel a ganlyn.

(2) Yn is-adran (1)(c) hepgorer “in the case of a local authority in England,”.

(3) Yn is-adran (3)—

(a) ar ôl “issued” mewnosoder “(in the case of a local authority in England)”;
(b) ar ôl “Secretary of State” mewnosoder “or (in the case of a local authority in Wales) by the Welsh Ministers”.

(4) Yn is-adran (6)(a)—

(a) ar ôl "2007" ychwanegwch "or section 56 of the Local Government (Wales) Measure 2011";

(b) gadewch allan "in England".

(5) Yn is-adran (10), ar ôl "local authority" mewnosoder "in England".

(6) Ar ôl is-adran (11) mewnosoder—

"(12) In this section "local government matter", in relation to a member of a local authority in Wales, means a matter which is not an excluded matter and which—

(a) relates to the discharge of any function of the authority, or

(b) affects all or part of the electoral area for which the member is elected or any person who lives or works in that area.

(13) In subsection (12) "excluded matter" means any matter which is—

(a) a local crime and disorder matter within the meaning of section 19 of the Police and Justice Act 2006 (local authority scrutiny of crime and disorder matters), or

(b) a matter of any description specified in an order made by the Welsh Ministers for the purposes of this section.".

Dyletswydd i ymateb i bwyllgor trosolwg a chraffu

64 Dyletswydd i ymateb i bwyllgor trosolwg a chraffu

Yn adran 21B o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (dyletswydd awdurdod neu weithrediaeth i ymateb i bwyllgor trosolwg a chraffu), yn is-adran (1) hepgorer "in England".

Darpariaeth ganlyniadol i adrannau 63 a 64

65 Darpariaeth ganlyniadol i adrannau 63 a 64

(1) Diwygir Deddf Llywodraeth Leol 2000 fel a ganlyn.

(2) Yn adran 21D (cyhoeddi etc adroddiadau, argymhellion ac ymatebion: gwybodaeth gyfrinachol ac esempt), yn is-adran (6) yn y diffiniad o "exempt information", ar ôl "2006" mewnosoder "or section 186 of the National Health Service (Wales) Act 2006".

(3) Yn adran 22 (mynediad i wybodaeth etc), yn is-adran (12A)—

(a) ar ôl "State" ychwanegwch "(in relation to local authorities in England), or the Welsh Ministers (in relation to local authorities in Wales),";

(b) ym mharagraff (a), gadewch allan "in England".

Penodi personau i gadeirio pwyllgorau

66 Y ddarpariaeth mewn rheolau sefydlog ynghylch penodi personau i gadeirio pwyllgorau

(1) Rhaid i reolau sefydlog awdurdod lleol wneud darpariaeth ("darpariaeth benodi") ar gyfer penodi personau sydd i gadeirio pwyllgor neu bwyllgorau trosolwg a chraffu'r awdurdod lleol ("cadeiryddion pwyllgorau").

(2) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi gydymffurfio—
(a) ag adran 67,
(b) ag adran 68, ac
(c) ag adran 69 (ac yn unol â hynny ag adrannau 70 i 73 neu ag adran 74).

(3) Rhaid i ddarpariaeth benodi beidio â rhwystro person rhag cael ei benodi'n gadeirydd pwyllgor oherwydd bod y person—
(a) yn aelod, neu ddim yn aelod, o unrhyw grŵp gwleidyddol, neu
(b) yn aelod, neu ddim yn aelod, o grŵp gwleidyddol penodol.

67 Yr adegau pan fo penodiadau i'w gwneud gan bwyllgor

(1) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi ddarparu ar gyfer penodi cadeiryddion pwyllgorau yn achosion A i C a nodir yn yr adran hon.

(2) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi ddarparu bod cadeirydd y pwyllgor, neu bob cadeirydd pwyllgor, yn yr achosion hynny, i'w benodi gan y pwyllgor y mae'r person hwnnw i'w gadeirio.

(3) Achos pan nad oes grwpiau gwleidyddol ar yr awdurdod yw achos A .

(4) Achos pan nad oes ond un grŵp gwleidyddol ar yr awdurdod yw achos B.

(5) Pan ddigwydd y canlynol ceir achos C—
(a) mae dau grŵp gwleidyddol (ond dim mwy) ar yr awdurdod,
(b) nid oes gan yr awdurdod ond un pwyllgor trosolwg a chraffu, ac
(c) o ran gweithrediaeth yr awdurdod—
(i) mae'n cynnwys aelodau o'r ddau grŵp gwleidyddol, neu
(ii) nid yw'n cynnwys unrhyw aelod o'r naill grŵp gwleidyddol na'r llall.

68 Yr adegau pan fo penodiadau i'w gwneud gan grŵp nad yw'n grŵp gweithrediaeth

(1) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi ddarparu ar gyfer penodi cadeirydd y pwyllgor yn yr achos a nodir yn yr adran hon.

(2) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi ddarparu bod cadeirydd y pwyllgor, yn yr achos hwnnw, i'w benodi gan y grŵp gwleidyddol nad yw'n grŵp gweithrediaeth.

(3) Achos fel a ganlyn yw'r achos hwnnw—
(a) mae dau grŵp gwleidyddol (ond dim mwy) ar yr awdurdod,
(b) nid oes gan yr awdurdod ond un pwyllgor trosolwg a chraffu, ac
(c) o ran gweithrediaeth yr awdurdod—
(i) mae'n cynnwys un aelod neu fwy o un grŵp gwleidyddol, ond

(ii) nid yw'n cynnwys unrhyw aelod o'r grŵp gwleidyddol arall.

(4) Yn yr adran hon ystyr "grŵp gwleidyddol nad yw'n grŵp gweithrediaeth" yw'r grŵp a nodir yn is-adran (3)(c)(ii).

69 Sut y mae penodiadau i'w gwneud mewn achosion eraill

(1) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi ddarparu ar gyfer penodi cadeiryddion pwyllgor mewn achosion ac eithrio'r rhai a nodir yn adran 67 a 68.

(2) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi sy'n gymwys mewn achosion eraill gydymffurfio—

(a) ag adran 70 i 73, neu

(b) ag adran 74.

70 Y penodiadau sydd i'w gwneud gan grwpiau gwleidyddol

(1) Mae darpariaeth benodi awdurdod lleol yn cydymffurfio â'r adran hon os yw'n darparu—

(a) ei bod yn ofynnol i'r awdurdod, bob tro y bydd yn amser penodi holl gadeiryddion ei bwyllgorau, i wneud penderfyniad o dan is-adran (2) ar ba grwpiau gwleidyddol ar yr awdurdod sydd â hawl i wneud pa benodiadau, a

(b) i'r grwpiau allu wneud y penodiadau yn unol â hynny.

(2) Penderfyniad sydd, i'r graddau y mae'n rhesymol ymarferol, yn rhoi effaith i'r egwyddorion a ganlyn yw'r penderfyniad y cyfeirir ato yn is-adran (1).

(3) Yr egwyddor gyntaf yw—

(a) os nad oes ond un grŵp gweithrediaeth, mae cyfran y cadeiryddion pwyllgor y mae gan y grŵp gweithrediaeth hawl i'w penodi yn cyfateb i gyfran yr aelodau o'r awdurdod sydd yn y grŵp;

(b) os oes dau neu ragor o grwpiau gweithrediaeth, mae cyfran y cadeiryddion pwyllgor y mae gan y grwpiau gweithrediaeth (o'u cymryd gyda'i gilydd) hawl i'w penodi, yn cyfateb i gyfran yr aelodau o'r awdurdod sy'n aelodau o'r grwpiau hynny (o'u cymryd gyda'i gilydd).

(4) Yr ail egwyddor yw—

(a) os nad oes ond un grŵp gwrthblaid, mae gan y grŵp hawl i benodi holl ddyraniad yr wrthblaid o gadeiryddion pwyllgor, neu

(b) os oes dau neu ragor o grwpiau gwrthblaid—

(i) mae gan y grwpiau gwrthblaid (o'u cymryd gyda'i gilydd) hawl i benodi holl ddyraniad yr wrthblaid o gadeiryddion pwyllgor, a

(ii) mae cyfran dyraniad yr wrthblaid o gadeiryddion pwyllgor y mae gan bob grŵp gwrthblaid ("grŵp perthnasol") hawl i'w penodi yn cyfateb i gyfran aelodau'r grŵp gwrthblaid sy'n aelodau o'r grŵp perthnasol.

(5) Wrth roi effaith i'r egwyddorion yn is-adrannau (3)(a) a (b) a (4)(b)(ii), rhaid i'r ddarpariaeth benodi—

(a) darparu bod hawl grŵp gwleidyddol i benodi cadeiryddion pwyllgor yn hawl i benodi nifer cyfan o gadeiryddion pwyllgor, a

(b) yn unol â hynny, ddarparu i'r hawl gael ei thalgrynnu i'r nifer cyfan agosaf os na fyddai fel arall yn nifer cyfan.

(6) Wrth roi effaith i'r egwyddorion yn is-adran (3)(a) a (b), rhaid i'r ddarpariaeth benodi a wneir yn unol ag is-adran (5)(b) ddarparu i hawl y grŵp gweithrediaeth, neu'r grwpiau gweithrediaeth, gael ei thalgrynnu i lawr i'r nifer cyfan agosaf.

(7) At ddibenion is-adrannau (5) a (6), rhaid ystyried sero yn nifer cyfan.

(8) Yn yr adran hon—

ystyr "dyraniad y weithrediaeth o gadeiryddion pwyllgor" ("*executive allocation of committee chairs*") yw nifer y cadeiryddion pwyllgor—

(a) y mae gan y grŵp gweithrediaeth hawl i'w penodi yn unol ag is-adran (3)(a), neu

(b) y mae gan y grwpiau gweithrediaeth hawl i'w penodi yn unol ag is-adran (3)(b);

ystyr "dyraniad yr wrthblaid o gadeiryddion pwyllgor" ("*opposition allocation of committee chairs*") yw nifer y cadeiryddion pwyllgor sydd yn weddill ar ôl tynnu dyraniad y weithrediaeth o gadeiryddion pwyllgor.

71 Methu â gwneud penodiadau yn unol ag adran 70

(1) Mae darpariaeth benodi awdurdod lleol yn cydymffurfio â'r adran hon os yw'n darparu—

(a) ei bod yn ofynnol i'r awdurdod, bob tro y bydd yn amser penodi rhai cadeiryddion pwyllgor neu'r holl gadeiryddion pwyllgor ("y cadeiryddion heb eu penodi") sydd i'w penodi yn unol â darpariaeth benodi sy'n cydymffurfio ag adran 70 ond nad ydynt wedi cael eu penodi felly, wneud penderfyniad o dan is-adran (2) o sut y mae'r cadeiryddion heb eu penodi i gael eu penodi, a

(b) i'r cadeiryddion heb eu penodi gael eu penodi yn unol â hynny.

(2) Penderfyniad sydd, i'r graddau y mae'n rhesymol ymarferol, yn rhoi effaith i'r egwyddorion a ganlyn yw'r penderfyniad y cyfeirir ato yn is-adran (1).

(3) Yr egwyddor gyntaf yw nad oes hawl gan unrhyw grŵp gweithrediaeth i benodi unrhyw un o'r cadeiryddion heb eu penodi.

(4) Yr ail egwyddor yw—

(a) os nad oes ond un grŵp gwrthblaid, a bod y grŵp hwnnw wedi gwneud ei holl benodiadau cychwynnol, neu

(b) os oes dau neu ragor o grwpiau gwrthblaid, a bod un neu ragor ohonynt wedi gwneud ei holl benodiadau cychwynnol,

mae gan bob grŵp penodi hawl i benodi'r gyfran o gadeiryddion pwyllgor heb eu penodi sy'n cyfateb i gyfran y penodiadau cychwynnol gorffenedig a oedd yn benodiadau a wnaed gan y grŵp hwnnw.

(5) Y drydedd egwyddor yw—

(a) os oes cadeiryddion pwyllgor heb eu penodi, ond

(b) nid oes un ohonynt i gael eu penodi fel y crybwyllir yn is-adran (4),

mae pob cadeirydd pwyllgor heb ei benodi i'w benodi gan y pwyllgor y mae'r person hwnnw i'w gadeirio.

(6) Y bedwaredd egwyddor yw—

(a) os oes un neu ragor o gadeiryddion pwyllgor heb eu penodi i'w penodi fel y crybwyllir yn is-adran (4), ond

(b) mae un neu ragor ohonynt heb eu penodi felly,

mae pob cadeirydd pwyllgor nas penodir felly i'w benodi gan y pwyllgor y mae'r person hwnnw i'w gadeirio.

(7) Yn yr adran hon—

ystyr "grŵp penodi" ("*appointing group*") yw grŵp gwrthblaid sy'n gwneud ei holl benodiadau cychwynnol;

ystyr "penodiad cychwynnol" ("*initial appointment*"), mewn perthynas â grŵp gwleidyddol, yw penodiad y mae gan y grŵp hawl i'w wneud yn unol â'r ddarpariaeth benodi sy'n cydymffurfio ag adran 70;

ystyr "penodiad cychwynnol gorffenedig" ("*completed initial appointment*") yw penodiad cychwynnol a wnaed.

72 Newidiadau yng nghyfansoddiad gweithrediaeth

(1) Mae darpariaeth benodi awdurdod lleol yn cydymffurfio â'r adran hon os yw'n darparu ar gyfer yr achos a geir yn is-adran (2) drwy gyfrwng darpariaeth o'r math y cyfeirir ato yn is-adrannau (3) a (4).

(2) Yr achos hwnnw yw pan fo'r naill neu'r llall neu'r naill a'r llall o'r pethau a ganlyn yn digwydd—

(a) mae grŵp gwleidyddol yn peidio â bod yn grŵp gweithrediaeth;

(b) mae grŵp gwleidyddol yn dechrau bod yn grŵp gweithrediaeth;

ac nid yr achos a geir yn adran 70 ydyw.

(3) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi ddarparu ar gyfer gwneud—

(a) penderfyniad adran 70 (fel pe byddai wedi dod yn amser penodi holl gadeiryddion pwyllgorau'r awdurdod lleol), a

(b) penderfyniad ynghylch a oes gwahaniaeth rhwng—

(i) nifer y cadeiryddion pwyllgor y byddai gan grŵp gwleidyddol hawl i'w penodi'n unol â phenderfyniad adran 70, a

(ii) nifer y cadeiryddion pwyllgor sy'n dal swyddi ar yr adeg honno ac a benodwyd gan y grŵp hwnnw.

(4) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi ddarparu bod unrhyw wahaniaeth o'r math y cyfeirir ato yn is-adran (3)(b) yn cael ei ddileu gan y naill neu'r llall o'r canlynol neu gan y naill a'r llall o'r canlynol—

(a) terfynu penodiadau presennol cadeiryddion pwyllgorau;

(b) penodi cadeiryddion newydd ar gyfer pwyllgorau.

(5) At ddibenion yr adran hon, ystyrir bod grŵp gwleidyddol yn peidio â bod yn grŵp gweithrediaeth dim ond os, ar ôl iddo beidio â bod yn grŵp gweithrediaeth, bod cyfnod o ddau fis (gan ddechrau ar y diwrnod y mae'n peidio â bod yn grŵp gweithrediaeth) yn mynd heibio heb iddo ddod yn grŵp gweithrediaeth eto.

73 Swyddi gwag achlysurol ymhlith cadeiryddion pwyllgor

(1) Mae darpariaeth benodi awdurdod lleol yn cydymffurfio â'r adran hon os yw'n darparu ar gyfer yr achos a geir yn is-adran (2) drwy gyfrwng darpariaeth o'r math y cyfeirir ati yn is-adrannau (3) a (4).

(2) Yr achos hwnnw yw—

Statws *This is the original version (as it was originally enacted).*

(a) pan fo'n amser i benodi rhai o gadeiryddion pwyllgor yr awdurdod, ond nid yr holl gadeiryddion, a
(b) nid yr achos a geir yn adran 72 ydyw.

(3) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi ddarparu ar gyfer gwneud—
(a) penderfyniad adran 70 (fel pe byddai wedi dod yn amser penodi holl gadeiryddion pwyllgorau'r awdurdod lleol), a
(b) penderfyniad ynghylch a oes gwahaniaeth rhwng—
(i) nifer y cadeiryddion pwyllgor y byddai gan grŵp gwleidyddol hawl i'w penodi'n unol â phenderfyniad adran 70, a
(ii) nifer y cadeiryddion pwyllgor sy'n dal swyddi ar yr adeg honno ac a benodwyd gan y grŵp hwnnw.

(4) Rhaid i'r ddarpariaeth benodi ddarparu bod unrhyw wahaniaeth o'r math y cyfeirir ato yn is-adran (3)(b) yn cael ei ddileu, i'r graddau y mae hynny yn bosibl, gan benodiad y cadeirydd pwyllgor neu'r cadeiryddion pwyllgor.

74 Yr awdurdod yn penderfynu ar ddarpariaeth benodi

(1) Mae darpariaeth benodi awdurdod lleol yn cydymffurfio â'r adran hon—
(a) os nad yw'r ddarpariaeth yn llai ffafriol nag adran 70 i grwpiau gwrthblaid, a
(b) os cymeradwyir y ddarpariaeth drwy benderfyniad a wneir gan yr awdurdod lleol ac sy'n benderfyniad y mae iddo gefnogaeth ar draws y grwpiau.

(2) Nid yw darpariaeth benodi'n llai ffafriol nag adran 70 i grwpiau gwrthblaid os yw'n darparu—
(a) bod y cyfle i'w roi i grwpiau gwrthblaid ar yr awdurdod lleol (o'u cymryd gyda'i gilydd) i benodi nifer mwy o gadeiryddion pwyllgor nag yn achos darpariaeth a wneir yn unol ag adran 70, a
(b) bod y cyfle i'w roi i bob grŵp gwrthblaid ar yr awdurdod lleol i benodi'r un nifer o leiaf o gadeiryddion pwyllgor ag a fyddai'n achos darpariaeth a wneir yn unol ag adran 70.

(3) Mae cefnogaeth ar draws y grwpiau i benderfyniad a wneir gan yr awdurdod lleol—
(a) os yw'r personau sy'n pleidleisio o blaid y penderfyniad yn cynnwys aelodau o bob grŵp gwleidyddol ar yr awdurdod, a
(b) os yw pob grŵp gwleidyddol ar yr awdurdod yn rhoi cefnogaeth fwyafrifol i'r penderfyniad.

(4) Mae grŵp gwleidyddol ar yr awdurdod yn rhoi cefnogaeth fwyafrifol i'r penderfyniad os yw nifer aelodau'r grŵp hwnnw sy'n pleidleisio o blaid y penderfyniad yn fwy na nifer aelodau'r grŵp hwnnw sy'n pleidleisio yn erbyn y penderfyniad.

75 Darpariaeth atodol a dehongli

(1) Caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, wneud darpariaeth—
(a) ynghylch darpariaeth benodi, a
(b) ynghylch penodi cadeiryddion pwyllgorau yn unol â darpariaeth benodi.

(2) Rhaid i awdurdod lleol, wrth iddo arfer neu benderfynu ai i arfer swyddogaeth mewn cysylltiad â darpariaeth benodi neu â phenodi cadeiryddion pwyllgorau—
(a) rhoi sylw i ganllawiau a roddwyd gan Weinidogion Cymru, a

(b) cydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddiadau a roddwyd gan Weinidogion Cymru.

(3) Yn adrannau 66 i 74 ac yn yr adran hon—

mae i “cadeirydd pwyllgor” (“*committee chair*”) yr ystyr a roddir yn adran 66;

mae i “darpariaeth benodi” (“*appointment provision*”) yr ystyr a roddir yn adran 66;

ystyr “dyfarniad adran 70” (“*section 70 determination*”) yw dyfarniad o'r math y cyfeirir ato yn adran 70.

ystyr “grŵp gweithrediaeth” (“*executive group*”) yw grŵp gwleidyddol y mae rhai neu'r cyfan o'i aelodau yn ffurfio neu yn cael eu cynnwys yng ngweithrediaeth yr awdurdod;

ystyr “grŵp gwleidyddol” (“*political group*”), mewn perthynas ag awdurdod lleol, yw grŵp o aelodau o'r awdurdod sy'n grŵp gwleidyddol at ddibenion Rhan 1 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989;

ystyr “grŵp gwrthblaid” (“*opposition group*”) yw grŵp gwleidyddol nad oes yr un o'i aelodau yn cael ei gynnwys yng ngweithrediaeth yr awdurdod.

(4) Yn adran 21 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (pwyllgorau trosolwg a chraffu), ar ôl is-adran (10) mewnosoder—

“(10A) For provision about the appointment of persons to chair overview and scrutiny committees of local authorities in Wales, see sections 66 to 75 of the Local Government (Wales) Measure 2011.”.

Aelodau cyfetholedig pwyllgorau trosolwg a chraffu

76 Canllawiau a chyfarwyddiadau ynghylch cyfethol

(1) Rhaid i awdurdod lleol, wrth arfer swyddogaeth gyfethol neu benderfynu ai i'w harfer—

(a) rhoi sylw i ganllawiau a roddwyd gan Weinidogion Cymru, a

(b) cydymffurfio â chyfarwyddiadau a roddwyd gan Weinidogion Cymru.

(2) Yn yr adran hon ystyr y term “swyddogaeth gyfethol” yw un o swyddogaethau awdurdod lleol sy'n ymwneud ag aelodau cyfetholedig—

(a) o bwyllgorau trosolwg a chraffu, neu

(b) o is-bwyllgorau i'r pwyllgorau hynny.

(3) Mae'n cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig iddi) swyddogaeth sy'n ymwneud â' phenodi'r aelodau cyfetholedig hynny.

Darparu gwybodaeth

77 Blaen-gynlluniau a gwybodaeth arall

(1) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud darpariaeth ar gyfer ei gwneud yn ofynnol bod gwybodaeth ragnodedig ynghylch arfer swyddogaethau'r canlynol—

(a) pwyllgor trosolwg a chraffu i awdurdod lleol, neu

(b) is-bwyllgor i'r pwyllgor hwnnw,

ar gael i aelodau o'r cyhoedd neu aelodau o'r awdurdod, neu mewn cysylltiad â hynny.

(2) Mae'r ddarpariaeth y caniateir ei gwneud o dan is-adran (1) yn cynnwys y canlynol (ond heb fod yn gyfyngedig iddynt)—

(a) darpariaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol bod gwybodaeth ragnodedig ar gael cyn arfer swyddogaethau a grybwyllir yn yr is-adran honno, a

(b) darpariaeth o ran y dull y bydd gwybodaeth ar gael ac ar ba ffurf y bydd yr wybodaeth ar gael.

Cyfyngu ar reoli pwyllgorau gan bleidiau

78 Gwahardd pleidleisio o dan gyfarwyddyd chwip plaid a datgan cyfarwyddyd chwip plaid

(1) Ni chaniateir i aelod o bwyllgor trosolwg a chraffu bleidleisio ar gwestiwn mewn cyfarfod o'r pwyllgor os rhoddwyd cyfarwyddyd chwip plaid i'r aelod, cyn y cyfarfod, mewn perthynas â'r cwestiwn ("cyfarwyddyd gwaharddedig chwip plaid").

(2) Rhaid diystyru pleidlais a roddir yn groes i is-adran (1).

(3) Rhaid i reolau sefydlog ddarparu bod rhaid i bob aelod o'r pwyllgor, ym mhob un o gyfarfodydd pwyllgor trosolwg a chraffu i awdurdod lleol, ddatgan unrhyw gyfarwyddyd gwaharddedig chwip plaid sydd wedi ei roi i'r aelod mewn perthynas â'r cyfarfod.

(4) Rhaid i reolau sefydlog ei gwneud yn ofynnol i gofnodion pob cyfarfod pwyllgor trosolwg a chraffu gofnodi pob datganiad o'r fath yn y cyfarfod am gyfarwyddyd gwaharddedig chwip plaid.

(5) Y person sy'n cadeirio cyfarfod o'r pwyllgor trosolwg a chraffu sydd i benderfynu a yw aelod o'r pwyllgor wedi cael cyfarwyddyd gwaharddedig chwip plaid mewn perthynas â'r cyfarfod.

(6) Os bydd mynd yn groes i'r adran hon yn effeithio'n sylweddol ar benderfynu cwestiwn gan bwyllgor trosolwg a chraffu, mae'r penderfyniad i'w drin fel pe na fo wedi ei wneud.

(7) Nid yw is-adran (6) yn effeithio ar unrhyw weithred neu anweithred gan unrhyw berson ac eithrio'r pwyllgor trosolwg a chraffu.

(8) At ddibenion is-adran (6), o ran mynd yn groes i'r adran hon ac effaith ar benderfynu cwestiwn gan bwyllgor trosolwg a chraffu—

(a) mae'n effeithio'n sylweddol os yw un aelod o'r pwyllgor neu ragor yn pleidleisio ar y cwestiwn yn groes i is-adran (1),

(b) mae'n effeithio'n sylweddol os na ddiystyrir un neu ragor o'r pleidleisiau a grybwyllir ym mharagraff (a) yn unol ag is-adran (2), ac

(c) mae'n effeithio'n sylweddol pe byddai'r penderfyniad i'r cwestiwn wedi bod yn wahanol pe byddai'r bleidlais neu'r pleidleisiau a grybwyllir ym mharagraff (b) wedi eu diystyru'n unol ag is-adran (2).

(9) Mae'r adran hon yn gymwys mewn perthynas ag is-bwyllgor i bwyllgor trosolwg a chraffu fel y mae'n gymwys i'r pwyllgor trosolwg a chraffu (ac yn unol â hyn mae cyfeiriadau yn yr adran hon at bwyllgor trosolwg a chraffu i'w darllen fel pe baent yn cynnwys cyfeiriadau at is-bwyllgor o'r fath).

(10) Yn yr adran hon—

ystyr "cyfarwyddyd chwip plaid" (*"party whip"*) yw cyfarwyddyd (sut bynnag y'i mynegir)—

(a) a roddir ar ran grŵp gwleidyddol ar awdurdod lleol;

(b) a roddir i berson (P)—

(i) sy'n aelod o'r grŵp gwleidyddol, a

(ii) sy'n aelod o bwyllgor trosolwg a chraffu i'r awdurdod lleol;

(c) ynghylch sut y dylai P bleidleisio ar gwestiwn y mae'n dod i ran y pwyllgor i'w benderfynu; a

(d) os na chydymffurfir ag ef gan P, a fyddai'n debygol o wneud P yn agored i gamau disgyblu gan y grŵp gwleidyddol sy'n rhoi'r cyfarwyddyd;

ystyr "grŵp gwleidyddol" ("*political group*") yw grŵp o aelodau o awdurdod lleol sy'n grŵp gwleidyddol at ddibenion Rhan 1 o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989;

ystyr "rheolau sefydlog" (*"standing orders"*), mewn perthynas â phwyllgor trosolwg a chraffu, yw rheolau sefydlog sy'n rheoleiddio trafodion a busnes y pwyllgor hwnnw.

Strwythur pwyllgor trosolwg a chraffu

79 Canllawiau a chyfarwyddiadau

(1) Caiff Gweinidogion Cymru roi i awdurdod lleol—

(a) canllawiau ynghylch strwythur pwyllgor trosolwg a chraffu'r awdurdod, neu

(b) cyfarwyddiadau ynghylch strwythur pwyllgor trosolwg a chraffu'r awdurdod.

(2) Rhaid i awdurdod lleol roi sylw i ganllawiau a roddir gan Weinidogion Cymru o dan yr adran hon.

(3) Rhaid i awdurdod lleol gydymffurfio â chyfarwyddiadau a roddir gan Weinidogion Cymru o dan yr adran hon.

(4) Yn yr adran hon, mae cyfeiriadau at strwythur pwyllgor trosolwg a chraffu awdurdod yn cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig iddynt) gyfeiriadau ar y pethau a ganlyn—

(a) y nifer o bwyllgorau trosolwg a chraffu sydd gan yr awdurdod;

(b) y nifer o is-bwyllgorau (os oes rhai) sydd gan bwyllgorau trosolwg a chraffu'r awdurdod;

(c) swyddogaethau pwyllgorau trosolwg a chraffu'r awdurdod;

(d) swyddogaethau is-bwyllgorau i bwyllgorau trosolwg a chraffu'r awdurdod.

Dehongli

80 Dehongli'r Bennod hon

Yn y Bennod hon—

ystyr "aelod cyfetholedig" (*"co-opted member"*), mewn perthynas â phwyllgor trosolwg a chraffu i awdurdod lleol, neu ag is-bwyllgor i bwyllgor o'r fath, yw person—

(a) sy'n aelod o'r pwyllgor neu o'r is-bwyllgor, ond

(b) nad yw'n aelod o'r awdurdod lleol;

mae i "pwyllgor trosolwg a chraffu" yr ystyr sydd i *"overview and scrutiny committee"* yn Rhan 2 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (gweler adran 21 o'r Ddeddf honno).

PENNOD 2

PWYLLGORAU ARCHWILIO

81 Awdurdodau lleol i benodi pwyllgorau archwilio

(1) Rhaid i awdurdod lleol benodi pwyllgor ("pwyllgor archwilio")—

(a) i arolygu materion ariannol yr awdurdod a chraffu arnynt,

(b) i lunio adroddiadau a gwneud argymhellion mewn perthynas â materion ariannol yr awdurdod.

(c) i adolygu ac asesu trefniadau'r awdurdod ar gyfer rheoli risgiau, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol,

(d) i lunio adroddiadau a gwneud argymhellion i'r awdurdod ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny,

(e) i arolygu trefniadau archwilio mewnol ac allanol yr awdurdod, ac

(f) i adolygu'r datganiadau ariannol a lunnir gan yr awdurdod.

(2) Caiff awdurdod lleol roi i'w bwyllgor archwilio unrhyw swyddogaethau eraill y mae'r awdurdod o'r farn eu bod yn addas i'w harfer gan y cyfryw bwyllgor.

(3) Y pwyllgor archwilio sydd i benderfynu sut mae i arfer ei swyddogaethau.

82 Aelodaeth

(1) Mae awdurdod lleol i benodi aelodau ei bwyllgor archwilio.

(2) Rhaid i awdurdod lleol sicrhau—

(a) bod dwy ran o dair o leiaf o aelodau ei bwyllgor archwilio'n aelodau o'r awdurdod;

(b) bod un aelod o leiaf o'i bwyllgor archwilio'n aelod lleyg;

(c) nad oes mwy nag un o aelodau ei bwyllgor archwilio'n aelod o weithrediaeth yr awdurdod;

(d) nad yw aelod hŷn ei weithrediaeth yn aelod o'i bwyllgor archwilio.

(3) Nid yw is-adran (2)(c) yn ei gwneud yn ofynnol i aelodaeth pwyllgor archwilio awdurdod lleol gynnwys aelod o weithrediaeth yr awdurdod.

(4) Nid yw penodi person yn aelod o bwyllgor archwilio yn cael effaith os bydd aelodaeth y pwyllgor yn mynd yn groes i is-adran (2) yn syth ar ôl penodi (p'un ai yn rhinwedd y penodi ai peidio).

(5) Mewn achos pan fo un person neu ragor, ar adeg neilltuol, i'w wneud neu i'w gwneud yn aelod neu'n aelodau o bwyllgor archwilio, neu i beidio â bod yn aelod neu'n aelodau o bwyllgor archwilio, mae'r holl newidiadau hynny yn yr aelodaeth i'w hystyried wrth benderfynu a yw aelodaeth y pwyllgor yn mynd yn groes i is-adran (2).

Statws *This is the original version (as it was originally enacted).*

(6) Mae gweithred gan bwyllgor archwilio'n annilys os yw aelodaeth y pwyllgor yn mynd yn groes i is-adran (2).

83 Trafodion etc

(1) Mae pwyllgor archwilio i benodi'r person sydd i gadeirio'r pwyllgor (a gaiff fod yn aelod o'r awdurdod neu'n aelod lleyg ond rhaid iddo beidio â bod yn aelod o grŵp gweithrediaeth).

(2) Os nad oes unrhyw grwpiau gwrthblaid, caiff y person sydd i gadeirio'r pwyllgor archwilio fod yn aelod o grŵp gweithrediaeth ond rhaid iddo beidio â bod yn aelod o weithrediaeth yr awdurdod lleol.

(3) Caiff holl aelodau pwyllgor archwilio bleidleisio ar unrhyw gwestiwn y mae'n dod i ran y pwyllgor i'w benderfynu.

(4) Caiff pwyllgor archwilio awdurdod lleol—

- (a) ei gwneud yn ofynnol i aelodau a swyddogion yr awdurdod ddod ger ei fron i ateb cwestiynau, a
- (b) gwahodd personau eraill i fynychu cyfarfodydd y pwyllgor.

(5) Mae dyletswydd ar unrhyw aelod o awdurdod lleol neu swyddog i awdurdod lleol i gydymffurfio ag unrhyw ofyniad a osodir o dan is-adran (4)(a).

(6) Nid yw is-adran (5) yn ei gwneud yn orfodol i berson ateb unrhyw gwestiwn y byddai gan y person hawl i wrthod ei ateb mewn achosion llys, neu at ddibenion achosion llys, yng Nghymru a Lloegr.

(7) Mae pwyllgor archwilio i'w drin fel pe bai'n bwyllgor i brif gyngor at ddibenion Rhan 5A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (cael mynd i gyfarfodydd a chael gweld dogfennau awdurdodau, pwyllgorau ac is-bwyllgorau penodol).

(8) At ddibennion is-adrannau (1) a (2), mae i'r ymadroddion “grŵp gweithrediaeth” a “grŵp gwrthblaid” yr un ystyr ag yn adran 75.

84 Cynnal cyfarfodydd: pa mor aml

(1) Rhaid i bwyllgor archwilio gyfarfod unwaith ym mhob blwyddyn galendr.

(2) Rhaid i bwyllgor archwilio awdurdod lleol gyfarfod hefyd—

- (a) os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu y dylai'r pwyllgor gyfarfod, neu
- (b) os yw traean o leiaf o aelodau o'r pwyllgor yn hawlio cyfarfod drwy gyfrwng un neu ragor o hysbysiad ysgrifenedig a roddir i'r person sy'n cadeirio'r pwyllgor.

(3) Mae dyletswydd ar y person sy'n cadeirio pwyllgor archwilio i sicrhau bod cyfarfodydd y pwyllgor yn cael eu cynnal fel y mae is-adrannau (1) a (2) yn ei gwneud yn ofynnol.

(4) Nid yw'r adran hon yn atal pwyllgor archwilio rhag cyfarfod ac eithrio fel y mae'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol.

85 Canllawiau

(1) Caiff Gweinidogion Cymru roi canllawiau i awdurdodau lleol—

(a) ynghylch swyddogaethau pwyllgorau archwilio ac arfer y swyddogaethau hynny, neu

(b) ynghylch aelodaeth o bwyllgorau archwilio.

(2) Rhaid i awdurdod lleol a'i bwyllgor archwilio roi sylw i ganllawiau a roddir gan Weinidogion Cymru o dan is-adran (1).

86 Terfynu aelodaeth pan fo person yn peidio â bod yn aelod o awdurdod

(1) Mae'r adran hon yn gymwys i berson (P)—

(a) a benodir yn aelod o bwyllgor archwilio awdurdod lleol, a

(b) sy'n aelod o'r awdurdod ar adeg y penodiad hwnnw.

(2) Os yw P yn peidio â bod yn aelod o'r awdurdod, mae P hefyd yn peidio â bod yn aelod o'r pwyllgor archwilio.

(3) Ond nid yw is-adran (2) yn gymwys os bydd P—

(a) yn peidio â bod yn aelod o'r awdurdod oherwydd iddo ymddeol, a

(b) yn cael ei ailethol yn aelod o'r awdurdod heb fod yn hwyrach na diwrnod ei ymddeoliad.

(4) Mae is-adran (3) yn ddarostyngedig i reolau sefydlog yr awdurdod neu rai'r pwyllgor archwilio.

87 Dehongli etc

(1) Mae i ymadroddion a ddefnyddir yn y Bennod hon ac yn Rhan 2 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 (neu mewn offeryn a wneir o dan y Rhan honno o'r Ddeddf honno) yr un ystyr yn y Bennod hon â'r ystyr sydd i'r ymadroddion cyfatebol Saesneg yn y Rhan honno o'r Ddeddf honno (neu sydd i'r ymadroddion Cymraeg neu i'r ymadroddion cyfatebol Saesneg yn yr offeryn hwnnw).

(2) Yn y Bennod hon—

ystyr "aelod hŷn awdurdod lleol" (*"senior member of a local authority"*) yw—

(a) yn achos awdurdod lleol sy'n gweithredu gweithrediaeth arweinydd a chabinet (Cymru), yr arweinydd gweithrediaeth;

(b) yn achos awdurdod lleol sy'n gweithredu gweithrediaeth maer a chabinet, y maer;

mae i "pwyllgor archwilio" ("*audit committee*") yr ystyr sydd iddo yn adran 81;

ystyr "aelod lleyg" (*"lay member"*) yw person nad yw'n aelod o awdurdod lleol.

(3) Wrth gymhwyso'r Bennod hon i awdurdod lleol sy'n gweithredu trefniadau amgen—

(a) cyfeiriad at fwrdd yr awdurdod yw cyfeiriad at weithrediaeth yr awdurdod, a

(b) cyfeiriad at gadeirydd bwrdd yr awdurdod yw cyfeiriad at aelod hŷn yr awdurdod.